

Lainvalmisteluosasto
Julkisoikeuden yksikkö
Charlotta von Troil

LAUSUNTO

19.2.2016

OM 87/43/2015

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE SUORASTA KANSAINVÄLISESTÄ RAUTATIELIIKENTEESTÄ VENÄJÄN KANSSA TEHDYN SOPIMUKSEN HYVÄKSYMISESTÄ

Oikeusministeriö on lausunut otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä sen valmisteluvaiheessa ja ministeriön näkemykset on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että liikenne- ja viestintäministeriö valtuutetaan sopimaan Venäjän federaation liikenneministeriön kanssa eräistä sopimuksen 4 artiklassa luetelluista teknisistä asioista.

Valtiosopimuksen tekovalta kuuluu perustuslain 93 §:n mukaan lähtökohtaisesti tasavallan presidentille yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa, minkä lisäksi eduskunta osallistuu kansainvälisten velvoitteiden hyväksymiseen siten kuin perustuslain 94 §:ssä on säädetty. Perustuslain esitöiden ja perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan tasavallan presidentin sopimuksetekovaltuuksia voidaan siirtää rajoitetusti lailla muille viranomaisille (HE 1/1998 vp, s. 145, PeVL 15/1994 vp, PeVL 16/2004 vp, s. 4/I).

Perustuslakivaliokunta on käytännössään asettanut eräitä reunaehtoja sopimuksetekovaltan delegoinnille. Valtuutus ei saa olla rajoittamaton valtuutuksen saajaan ja sisältöön nähden, minkä ohella valtuutuksessa on ilmaistava ne viranomais- tai muut tahot, joiden kanssa sopimuksia voidaan tehdä (PeVL 14/2010 vp, s. 3, PeVL 16/2004 vp, s. 4, PeVL 40/2000 vp, s. 2/I, PeVL 15/1994 vp, s. 3—4). Lisäksi perustuslain 93 §:n 2

C:\Users\kristina.hyrrilinen\AppData\Local\Microsoft\Windows\INetCache\Content.Outlook\VXCP9YVF\Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle.docx

Käyntiosoite
Kasarmikatu 25
HELSINKI

Postiosoite
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
02951 6001

Faksi
09 1606 7730

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@om.fi

momentista ja 94 §:n 1 momentista johtuu, ettei viranomaiselle voida tavallisella lailla perustaa sopimuksentekovaltaa asioissa, joista päättäminen vaatii eduskunnan hyväksymisen (PeVL 14/2010 vp, s. 3, PeVL 17/2004 vp, PeVL 16/2004 vp).

Hallituksen esityksen käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa on verrattain perusteellisesti perusteltu, miksi hallituksen mukaan ehdotettu valtuutus täyttää edellytykset sopimuksentekovalan delegoinnille.

Yhtyen näihin perusteluihin oikeusministeriö katsoo, että ehdotettu valtuutus on tarpeeksi rajattu ja täyttää tältä osin perustuslakivaliokunnan käytännössä valtuutukselle asetetut edellytykset. Valtuutusäännöksessä on yksilöity valtuutuksen saaja sekä taho, jonka kanssa sopimus voidaan tehdä. Lisäksi säännöksessä on viittaus sopimuksen 4 artiklaan, jossa on tyhjentävästi lueteltu ne tekniset asiat, joista ministeriötasolla voidaan sopia.

Esityksen mukaan delegointisäännöksen perusteella tehtävään sopimukseen ei sisältyisi lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Esityksessä todetaan kuitenkin, että rajanveto lainsäädännön alaan kuuluvien sopimusmääräysten ja lakia alemmanasteisten määräysten välillä ei kuitenkaan ole aina käytännössä yksiselitteinen, eikä siten ole täysin poissuljettua, että ministeriöiden välillä tehtävä sopimus ei voisi ainakin jossain määrin sisältää myös lainsäädännön alaan kuuluvia, tai ainakin niitä sivuavia määräyksiä.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 14/2014 vp) hallituksen esityksestä vaarallisten aineiden kuljetuksista suorassa kansainvälisessä rautatieliikenteessä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä (HE 41/2014 vp) arvioinut mainitunlaisen rajanvedon vaikeuden vaikutusta esityksen käsittelyjärjestykseen. Perustuslakivaliokunta ei katsonut delegointisäännöksen vaikuttavan esityksen käsittelyjärjestykseen, ottaen huomioon tarve sopimusmääräysten säännölliseen muuttamiseen sekä se, että kysymys voi pääsopimuksen perusteella tällöinkin olla vain pääsopimusta täydentävistä operatiivisista ja teknisistä määräyksistä, jotka lisäksi välittömästi kohdistuvat vain melko suppeaan elinkeinonharjoittajien ryhmään. Oikeusministeriön käsityksen mukaan perustuslakivaliokunnan mainitussa lausunnossa esittämät perustelut soveltuvat myös nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä tarkoitettuun sopimuksentekovalan delegointiin.